

Státní hrad a zámek Bečov

*Výzkum metod prezentace a zprostředkování kulturních hodnot památkového fondu
veřejnosti jako nástroj identifikace společnosti s kulturním dědictvím
– Prezentace NKP Bečov formou vzdělávacích programů*

Vyhodnocení modelů prezentace tzv. horního hradu



Mgr. Petr Sokol

Čermákova 56, 301 00 Plzeň
7. 7. 2009

Obsah

Úvod	2
Vstupní podmínky modelů prezentace	3
Míra zachování objektu	3
Stav poznání objektu	3
Cíle projektu ve vztahu k využití památkového objektu pro veřejnost	6
Modely prezentace tzv. horního hradu a jejich zhodnocení	7
Seznam výběrové literatury a nepublikovaných materiálů	9
Seznam příloh	12
Příloha 1	1

Úvod

Od roku 2005 je na Státním hradu a zámku Bečov realizován dílčí projekt s pracovním názvem „Bečov – cesta do středověku“. Jde o součást širšího projektu „Prezentace NKP Bečov formou vzdělávacích programů“ v rámci výzkumného záměru „Výzkum metod prezentace a zprostředkování kulturních hodnot památkového fondu veřejnosti jako nástroj identifikace společnosti s kulturním dědictvím“.

Hlavním cílem tohoto projektu „Bečov – cesta do středověku“ je nalezení optimální formy zpřístupnění a prezentace objektu tzv. horního hradu při zachování a využití jeho unikátních památkových hodnot. Od uvedeného roku až dosud byly v rámci projektu uskutečňovány experimentální prohlídky veřejnosti objektu. Účastníky prohlídek byli především pracovníci odborných institucí a zájmových organizací se vztahem k historickým vědním oborům a studenti vysokých a středních škol. Tyto experimentální prezentace byly zaměřeny především na zachované památkové hodnoty horního hradu a jeho autentický charakter. Následně byly prohlídky vyhodnocovány pomocí zpětné vazby – vytvořených dotazníků a diskuse. Získané poznatky byly ověřovány při dalších prohlídkách.

Dalším zdrojem inspirace, které se uplatnily při hledání forem prezentace výjimečného objektu horního hradu, byly zkušenosti z pracovních cest na vytipované památkové objekty v Čechách, Litvě, Lotyšsku, Německu, Francii a Anglii.

Podstatným hlediskem při hledání a formulování optimálních způsobů prezentace byly technické podmínky, které by se k danému modelu prezentace pojily, a podmínky provozní, které jsou o to důležitější, že jde o část areálu a objekty dosud nepřístupné veřejnosti a tedy bez potřebné infrastruktury a návštěvnického zázemí.

Vstupní podmínky modelů prezentace

- Míra zachování objektu

Tzv. horní hrad vnikal od 14. do 16. století, v jehož průběhu se uskutečnily poslední známé úpravy související s obytnou funkcí. Od 17. století, kdy začal být budován spodní zámek, sloužil již hrad hospodářským účelům, nevyužívané interiéry byly později přeměněny na sýpku. Stavební zásahy 17. – 19. století spočívaly především v obnově krovů, střešní krytiny, podlah, části stropů, okenních a dveřních výplní, lokálně omezených zazdívek a zásahů do zdiva. Existence sýpky s konstantním prostředím a k ní se vážící základní péče udržovacího charakteru vedly k zachování horního hradu v unikátní míře bez novodobých zásahů a přestaveb, které na naprosté většině podobných objektů vedly k setření autenticity a památkové hodnoty. Objekt tak dosud disponuje velkým množstvím historických materiálů, konstrukčních prvků a stop vybavení, které je ojedinělé nejen v kontextu České republiky.

- Stav odborného poznání objektu

- Pomineme-li **stavebně historický průzkum** prováděný SÚRPMO v 60. letech 20. století: *Holanová, E. – Heroutová, M. 1964: Bečov nad Teplou, hrad, stavebně historický průzkum;*
Holanová, E. – Heroutová, M. 1968: Bečov nad Teplou, hrad, stavebně historický průzkum. Doplnky;
Holanová, E. – Heroutová, M. – Líbal, D. 1969: Bečov nad Teplou, hrad, stavebně historický průzkum. Doplněk II,
pak projekt po stavebně historické stránce vychází z nových průzkumů J. Anderleho, prováděných v letech 2000 – 2006:
Anderle, J. 2000: Hrad Bečov, kaplová věž, stavebně historický průzkum;
Anderle, J. 2001: Stavebně historický průzkum Bečov – hrad;
Anderle, J. 2005: Bečov nad Teplou – hrad, takzvané Pluhovské domy. Stavebně historický průzkum.¹
Společně s výsledky dendrochronologického průzkumu, který poskytl absolutní data pro vývoj objektu, bylo stavebně historické poznání hradu publikováno pod názvem:
Anderle, J. – Kyncl, J. 2002: Vývoj horního hradu v Bečově nad Teplou, Průzkumy památek IX, č. 2, Praha, s. 75-106;
Anderle, J. 2007: Pluhovské domy v jádru hradu Bečova nad Teplou, Průzkumy památek 14, č. 1, Praha, s. 3-25.
S důrazem na dendrochronologickou stránku průzkumu pak:
Kyncl, J. – Anderle, J. 2002: Hrad Bečov nad Teplou, zajímavý zdroj materiálu pro datovací standardy borovice a smrku. Zprávy památkové péče 62, č. 5, Praha.
Prací, týkající se konkrétní stavebně historické problematiky objektu hradu a polemizující s interpretacemi J. Anderleho, je stať:
Varhaník, J. 2004: Krypta v kapli hradu Bečova. In: Dějiny Staveb 2004, Plzeň.
- Dalším zdrojem poznání hradu jsou **restaurátorské průzkumy** zaměřené především na nástěnné malby. Kromě starších prací historicko-uměleckého charakteru a širšího záběru:
Gnirs, A. 1932: Topographie der historischen und kunstgeschichtlichen Denkmale in der Bezirken Tepl und Marienbad. Augsburg;
Gnirs, A. 1932: Petschau. Geschichte und Bauwerk einer Burg und der unter ihrem Schutze entstandenen bürgerlichen Siedlung. Augsburg,
pak poznatky vychází z výrazně novějších specializovaných průzkumů:
Záhořovi, T. a J. – Berger, T. 1991: Nástěnné malby v kapli hradu Bečov;

¹ Zprávy ze stavebně historických průzkumů jsou uloženy v archivu NPÚ ÚOP v Plzni, ÚOP v Lokti a u Správy SHZ Bečov.

Záhoř, T. – Berger, T. 1993: Restaurátorský průzkum – hrad Bečov.

Některé poznatky z těchto průzkumů byly publikovány pod názvem:

Berger, T. – Záhoř, T. – Kyncl, J. 1995: Průzkum hradu Bečov, Zprávy památkové péče 55, č. 5, Praha, s. 171-174.

Další umělecko-historický rozbor podal

Vítovský, J. 2001: Umělecko-historická analýza sakrálních prostorů hradu Bečov a směrnice k projektu stavební opravy a restaurování jeho kaplové věže.²

- V průběhu realizace projektu byl s cílem rozšířit poznání hradu i prostřednictvím obsáhlého souboru méně využívaných epigrafických památek proveden M. Waskovou ve třech fázích rozsáhlý a kompletní **epigrafický průzkum**:
Wasková, M. 2006: Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafická pasportizace I;
Wasková, M. 2007: Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafická pasportizace II;
Wasková, M. 2008: Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafická pasportizace III.³
Výsledky epigrafického průzkumu byly zčásti publikovány:
Wasková, M. – Šíroky, R. 2007: Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafika a její přínos pro poznání stavebního vývoje objektu. In: Dějiny staveb, Plzeň 2007;
Wasková, M. – Wizovský, T. 2007: Cesta k poznání, zachování i využití kulturně-historického potenciálu horního hradu v Bečově nad Teplou, Zprávy památkové péče 67, č.6, Praha, s. 403-404.
- Dosud neuspokojivé je poznání hradu z hlediska **archivních pramenů** a jejich obsahu. V tomto směru jsou zdrojem poznání jak archivní části stavebně historických průzkumů SÚRPMO v 60. letech 20. století, tak novější dílčí průzkumy V. Ryšavého týkající se však spíše jednotlivostí (např. *Ryšavý, V. 2005:* Bečov nad Teplou, doplňky k archivnímu průzkumu, NPÚ ÚOP v Plzni⁴), které jsou jen zčásti publikované. Zpracování přehledu fondů písemných a ikonografických pramenů s pravděpodobným přínosem k historii bečovského hradu a zámku a možností jejich využití bylo provedeno M. Waskovou:
Wasková, M. 2008: Bečov nad Teplou, hrad a zámek. Komplexní archivní průzkum k dějinám objektu, 1. etapa.⁵
- Dalším zdrojem odborného poznání vývoje hradu je **archeologie**. Řada menších i větších archeologických výzkumů v hradním areálu, vyvolaná stavebními akcemi přinesla poznatky týkající se počátků osídlení návrší i vývoje některých částí prostoru hradu (přístupová cesta, nádvoří, kaple, tzv. Pluhovské domy či jinak horní zámek). Tyto výzkumy byly realizovány až na výjimky od 90. let 20. století (L. Krušinová, E. Kamenická, J. Klsák, J. Beneš, P. Sokol – T. Wizovský, P. Sokol, E. Kamenická – L. Foster – M. Waldmannová), jejich výsledky jsou obsažené v nálezových zprávách rozdílné kvality a úrovně. Z větších akcí jsou to např.:
Sokol, P. 2008: Státní hrad a zámek Bečov, inženýrské sítě 2002 – 2003, archeologický výzkum. Nálezová zpráva, NPÚ ÚOP v Plzni;
Foster, L. 2007: Bečov nad Teplou – areál hradu a zámku. Národní kulturní památka – r.č. 28094/4-726. Archeologický výzkum 2007. Schodiště pod hláskou. Parkán S od hradu. Pluhovské domy, II. etapa. Stavební parcela 247 pod zámeckou kuchyní. Předběžná nálezová zpráva. NPÚ – ÚOP v Plzni.⁶
Dílčím způsobem byly některé z poznatků publikovány:
Beneš, J. 2000: Bečov nad Teplou (okr. Karlovy Vary) – hláska hradu, Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 42, Praha, s. 24;
Beneš, J. 2001: Výzkum horního hradu v Bečově nad Teplou v roce 2001, Supplément 43, Praha, s. 30-31;

² Zprávy z restaurátorských průzkumů jsou uloženy v archivu NPÚ ÚOP v Plzni, ÚOP v Lokti a u Správy SHZ Bečov.

³ Zprávy z epigrafického průzkumu jsou uloženy v archivu NPÚ ÚOP v Lokti a Správy SHZ Bečov.

⁴ Zpráva uložena v archivu NPÚ ÚOP v Plzni, ÚOP v Lokti a u Správy SHZ Bečov.

⁵ Zpráva uložena v archivu NPÚ ÚOP v Lokti a u Správy SHZ Bečov.

⁶ Zprávy uloženy v archivu archeologického oddělení NPÚ ÚOP v Plzni a u Správy SHZ Bečov.

Sokol, P. 2004: Výsledky některých záchranných archeologických výzkumů v r. 2002, Hláska – zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka XV, č.2, Plzeň, s. 26-31;

Sokol, P. 2005: Z výzkumů zámků Karlovarského kraje v roce 2004, Hláska XVI, č. 3, Plzeň, s. 33-36;

Foster, L. 2007: Bečov nad Teplou – archeologické sondy v tzv. Pluhovských domech, Průzkumy památek 14, č. 1, Praha, s. 26-34;

Kamenická, E. – Foster, L. 2008: Archeologie Bečova, Hláska 19, Plzeň, s. 33-34.

Přehled dosavadních archeologických aktivit v objektu s vyhodnocením jejich povahy a výstupů shrnuli:

R. Šíroky a K. Postránecká 2008: Bečov nad Teplou, areál hradu a zámku. Pasportizace archeologických památek, 1. etapa.⁷

- Pro **dějiny** hradu je základní prací:

Sedláček, A. 1905: Hrady, zámky, tvrze království českého XIII, Praha. Z novější literatury lze uvést např.:

Velímský, T. 2002: Hrabšici, páni z Rýzmburka, Praha.

Nedlouhého, ovšem pro význam Bečova podstatného období se týká práce: **Bůžek, V. 1999:** Mezi Bečovem, Wildbergem a Norimberkem. (Příspěvek ke komunikaci českých stavů se zahraničím ve čtyřicátých letech 16. století). In: Stavovský odboj roku 1547, Pardubice.

- Zasazení bečovského hradu do obecného **kastelologického kontextu** umožnily encyklopedické práce T. Durdíka, např.:

Durdík, T. 1999: Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Praha a dílo D. Menclové:

Menclová D. 1972: České hrady II, Praha.

- V oblasti **památkové obnovy** jako jeden z cílů a potřeb, které z realizace projektu vyplynuly, byla v jeho průběhu (2006) vytvořena ateliérem GIRSA AT s.r.o. (*Girsa, J. a kol.*) Koncepce záchranného zajištění, stavebně restaurátorské obnovy a památkové prezentace.

- Cíle projektu ve vztahu k využití památkového objektu pro veřejnost

- Stavební zajištění a zpřístupnění horního hradu (v minimální verzi jen hradního jádra)
- Zachování památkových hodnot tvořených unikátním dispozičním řešením areálu, výjimečným souborem dochované hmoty, stavebních a konstrukčních prvků a dokladů původního vzhledu a řešení exteriéru i interiéru hradního jádra
- Uchování mimořádné autenticity a z ní plynoucího silného dojmu
- Využití objektu a jeho hodnot ve výchově ke vztahu ke kulturnímu dědictví
- Atraktivita formy prezentace

⁷ Zpráva uložena v archivu NPÚ ÚOP v Lokti a u Správy SHZ Bečov.

Modely prezentace tzv. horního hradu a jejich zhodnocení

Charakter uvedených a hodnocených modelů prezentace horního hradu je výsledkem:

- 1) teoretických možností aplikace modelů uplatňovaných na většině památkových objektů, samozřejmě přizpůsobených pro konkrétní objekt bečovského hradu,
- 2) snahy po co největším uplatnění specifik tohoto objektu a dosažení výše uvedených cílů, to vše za přispění poznatků získaných experimentálními prohlídkami a zpětnou vazbou.

Z prezentačních modelů byly vytvořeny tyto základní varianty:

- A) klasická
- B) netradiční
- C) odborná
- D) speciální
- E) muzejní
- F) kombinovaná⁸

Hlediskem pro vzájemné vymezení jednotlivých variant byly cílové skupiny, na které by byly prezentace zaměřeny, velikost skupin, přítomnost lektora, charakter a zaměření prohlídky, četnost („dostupnost“) prohlídek, náročnost daného způsobu prezentace na technické a provozní podmínky, atraktivita zvolené varianty a relativní finanční náročnost.

Při vzájemném porovnání lze za optimální model prezentace horního hradu považovat varianty B, C a D, tedy netradiční, odbornou a speciální, u kterých je v centru pozornosti samotný hrad se svými hodnotami. Hrad v „syrovém“ stavu bez výrazných provozních zásahů je pojímán jako exponát sám o sobě, vlastní čtivá kronika. Všem zmíněným variantám je společný důraz na vzdělávací aspekt. Prohlídky (kurzy) jsou koncipovány pro malé skupiny ať již z řad široké či odborné veřejnosti, tak i v rámci školních vzdělávacích programů. Hlavním rysem je dojem výjimečnosti prohlídky, intenzivnější komunikace mezi erudovaným lektorem (případně animátorem) a návštěvníky, aktivní účast návštěvníků a zaměření prohlídky na hlubší poznání nejen minulosti a vývoje vlastního hradu, ale i historie a problematiky poznávání stavebních památek a péče o ně obecně.

Současné jsou tyto varianty rozdílné jak svým charakterem, tak cílovými skupinami, což umožňuje širší a diferenciovaný záběr ve vztahu k návštěvníkovi, a to při zachování všech podmínek a stanovených cílů. Právě obecně takovýto způsob „výběrové“ či „prémiové“ prezentace pro omezený počet návštěvníků v komornějším prostředí i atmosféře, s vyškoleným lektorem - odborníkem (případně v součinnosti s animátorem), se zaměřením na samotnou památku a způsoby jejího poznávání a v „syrovém“, pro návštěvníky běžných památkových objektů exotickém a působivém stavu hradu byl jednoznačně podporován i samotnými účastníky experimentálních prohlídek. Pozitivně byl hodnocen nejen památkové hodnoty hradu, ale právě i uvedený způsob prohlídky, vědomí její výjimečné atmosféry a možnost poznání autentického historického objektu i intenzivnějšího způsobu, jakým k tomu dochází.

Forma prezentace pro variantu B a C (částečně i D) byla v průběhu experimentálních prohlídek zpracována do manuálu (scénáře):

Cink, O. - Sokol, P. – Wízovský, T. 2007: Hrad a zámek Bečov nad Teplou. Prohlídkový okruh Hrad A, základní manuál (scénář).⁹

Pro variantu D jsou v současné době rozpracované didakticko-metodické podklady a návrhy pracovních sešitů.¹⁰

⁸ Charakteristiku jednotlivých variant včetně jejich vazby na technické a provozní podmínky obsahuje příloha 1.

⁹ Uloženo u Správy SHZ Bečov.

¹⁰ Tento model prezentace byl v zaměření na mladší věkové skupiny již ve své téměř finální podobě s úspěchem vyzkoušen ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy a Soukromým reálným gymnáziem Přírodní škola o.p.s. v červnu 2009. Šlo o tzv. minikurz (dobrodružství) stavební historie, v jehož průběhu pořídili studenti víceletého gymnázia jeho videozáznam, aktivně se modelu prezentace účastnili a získané znalosti a postupy následně uplatnili v prostředí jiné památky (veřejnosti nepřístupný zámek v Toužimi). Společně pak proběhlo vyhodnocení kurzu včetně návrhů forem studentských výstupů (filmová upoutávka na možnosti využití hradu ve výchově ke kulturnímu dědictví, krátký film o minikurzu stavební historie na bečovském hradu, komiks k relikviáři sv. Maura, animované filmy o stavebním vývoji hradu a o osudech sv. Maura).

Podstatnou předností variant B, C a D je upřednostnění minimálních zásahů do objektu horního hradu. Tyto zásahy by měly vést výlučně k památkovému zajištění hodnot hradu a k jeho nejnutnějšímu zabezpečení z hlediska návštěvnického provozu. Cílem je uchování pokud možno všech hodnot, kterými je bečovský hrad unikátní, autenticity a působivého dojmu výjimečně zachovaného a novodobými úpravami nezasazeného památkového objektu.

S rozsahem úprav objektu souvisí i náročnost investic, která je v tomto případě hodnocena z relativního pohledu, tedy ve srovnání jednotlivých variant. Lze předpokládat, že čím menší budou zásahy a úpravy objektu, spojené se zajištěním provozu zvolené prezentační varianty, tím menší budou investice. V tomto případě platí vztah: minimální zásahy z hlediska provozu = maximální uchování hodnot a autenticity objektu = větší atraktivita a výjimečnost objektu.

Atraktivita variant B, C a D prezentačního modelu horního hradu spočívá i v rozšíření spektra dosud na bečovském zámku existujících návštěvnických okruhů a jejich charakteru. V areálu hradu a zámku je zatím k dispozici svým obsahem i pojetím „klasický“ okruh představující zámecké interiéry a monotematický okruh věnovaný relikviári sv. Maura, volně přístupné jsou zámecké zahrady. Specializovaný hradní okruh s charakterem vzdělávacích kurzů v prostředí výrazně autentické památky pak může dosavadní nabídku celého objektu NKP doplnit a zpestřit a svým méně obvyklým pojetím a záběrem zcela jistě přesáhne význam regionu.

Seznam výběrové literatury a nepublikovaných materiálů

Výběrová literatura

Anderle, J. 2007: Pluhovské domy v jádru hradu Bečova nad Teplou, Průzkumy památek 14, č. 1, Praha, s. 3-25.

Anderle, J. – Kyncl, J. 2002: Vývoj horního hradu v Bečově nad Teplou, Průzkumy památek IX, č. 2, Praha, s. 75-106.

Beneš, J. 2000: Bečov nad Teplou (okr. Karlovy Vary) – hláska hradu, Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 42, Praha, s. 24.

Beneš, J. 2001: Výzkum horního hradu v Bečově nad Teplou v roce 2001, Supplément 43, Praha, s. 30-31.

Berger, T. – Záhoř, T. – Kyncl, J. 1995: Průzkum hradu Bečov, Zprávy památkové péče 55, č. 5, Praha, s. 171-174.

Bůžek, V. 1999: Mezi Bečovem, Wildbergem a Norimberkem. (Příspěvek ke komunikaci českých stavů se zahraničím ve čtyřicátých letech 16. století). In: Stavovský odboj roku 1547, Pardubice.

Durdík, T. 1999: Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Praha.

Foster, L. 2007: Bečov nad Teplou – archeologické sondy v tzv. Pluhovských domech, Průzkumy památek 14, č. 1, Praha, s. 26-34.

Gnirs, A. 1932: Petschau. Geschichte und Bauwerk einer Burg und der unter ihrem Schutze entstandenen bürgerlichen Siedlung, Augsburg.

Gnirs, A. 1932: Topographie der historischen und kunstgeschichtlichen Denkmale in der Bezirken Tepl und Marienbad, Augsburg.

Kamenická, E. – Foster, L. 2008: Archeologie Bečova, Hláska 19, Plzeň, s. 33-34.

Kyncl, J. – Anderle, J. 2002: Hrad Bečov nad Teplou, zajímavý zdroj materiálu pro datovací standardy borovice a smrku. Zprávy památkové péče 62, č. 5, Praha.

Menclová, D. 1972: České hrady II, Praha.

Sedláček, A. 1905: Hrady, zámky, tvrze království českého XIII, Praha.

Sokol, P. 2004: Výsledky některých záchranných archeologických výzkumů v r. 2002, Hláska – zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka XV, č.2, Plzeň, s. 26-31.

Sokol, P. 2005: Z výzkumů zámků Karlovarského kraje v roce 2004, Hláska XVI, č. 3, Plzeň, s. 33-36.

Varhaník, J. 2004: Krypta v kapli hradu Bečova. In: Dějiny Staveb 2004, Plzeň.

Velimský, T. 2002: Hrabišici, páni z Rýzmburka, Praha.

Wasková, M. – Šíroky, R. 2007: Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafika a její přínos pro poznání stavebního vývoje objektu. In: Dějiny staveb 2007, Plzeň.

Wasková, M. – Wízovský, T. 2007: Cesta k poznání, zachování i využití kulturně-historického potenciálu horního hradu v Bečově nad Teplou, Zprávy památkové péče 67, č.6, Praha, s. 403-404.

Výběr nepublikovaných zpráv a materiálů

- Anderle, J. 2000:* Hrad Bečov, kaplová věž, stavebně historický průzkum, Ateliér historické architektury Plzeň.
- Anderle, J. 2001:* Stavebně historický průzkum Bečov – hrad, Ateliér historické architektury Plzeň.
- Anderle, J. 2005:* Bečov nad Teplou – hrad, takzvané Pluhovské domy. Stavebně historický průzkum, Ateliér historické architektury Plzeň.
- Cink, O. - Sokol, P. – Wízovský, T. 2007:* Hrad a zámek Bečov nad Teplou. Prohlídkový okruh Hrad A, základní manuál (scénář), SHZ Bečov.
- Foster, L. 2007:* Bečov nad Teplou – areál hradu a zámku. Národní kulturní památka – r.č. 28094/4-726. Archeologický výzkum 2007. Schodiště pod hláskou. Parkán S od hradu. Pluhovské domy, II. etapa. Stavební parcela 247 pod zámeckou kuchyní. Předběžná nálezová zpráva. NPÚ ÚOP v Plzni.
- Holanová, E. – Heroutová, M. 1964:* Bečov nad Teplou, hrad, stavebně historický průzkum, SÚRPMO Praha.
- Holanová, E. – Heroutová, M. 1968:* Bečov nad Teplou, hrad, stavebně historický průzkum. Doplnky, SÚRPMO Praha.
- Holanová, E. – Heroutová, M. – Líbal, D. 1969:* Bečov nad Teplou, hrad, stavebně historický průzkum. Doplněk II, SÚRPMO Praha.
- Girsa, J. a kol. 2006:* Koncepce záchranného zajištění, stavebně restaurátorské obnovy a památkové prezentace, GIRSA AT s.r.o. Praha.
- Ryšavý, V. 2005:* Bečov nad Teplou, doplňky k archivnímu průzkumu, NPÚ ÚOP v Plzni.
- Sokol, P. 2008:* Státní hrad a zámek Bečov, inženýrské sítě 2002 – 2003, archeologický výzkum. Nálezová zpráva, NPÚ ÚOP v Plzni.
- Široký, R. - Postránecká, K. 2008:* Bečov nad Teplou, areál hradu a zámku. Pasportizace archeologických památek, 1. etapa, ZIP o.p.s. Plzeň.
- Vítovský, J. 2001:* Uměleckohistorická analýza sakrálních prostorů hradu Bečov a směrnice k projektu stavební opravy a restaurování jeho kaplové věže, SÚPP Praha.
- Wasková, M. 2006:* Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafická pasportizace I, ZIP o.p.s. Plzeň.
- Wasková, M. 2007:* Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafická pasportizace II, ZIP o.p.s. Plzeň.
- Wasková, M. 2008:* Bečov nad Teplou, horní hrad. Epigrafická pasportizace, III, ZIP o.p.s. Plzeň.
- Wasková, M. 2008:* Bečov nad Teplou, hrad a zámek. Komplexní archivní průzkum k dějinám objektu, 1. etapa. ZIP o.p.s. Plzeň.
- Záhoř, T. – Berger, T. 1993:* Restaurátorský průzkum – hrad Bečov.
- Záhořovi, T. a J. – Berger, T. 1991:* Nástěnné malby v kapli hradu Bečov.

Internetové zdroje

<http://castlebecov.eu>

<http://www.zamek-becov.cz>

<http://www.cestujme.cz/becov>